

FRANS HOGERWAARD,

□ DOOR E. GERDES □

WIJ leven heden ten dage op kunstgebied meer of min in het tijdperk van den bewusten kunstenaar. Dit tijdperk werd ingeluid doordat, in woord en geschrift, het werk der ouderen van naam aan het publiek werd uitgelegd. Men verklaarde nauwkeurig, in lengte en in breedte, wat de kunstenaar gedacht, bedoeld en gevoeld heeft, wat hij wilde uitdrukken enz. enz. en tot slot werd de betreffende kunstenaar bij een bepaalde groep ingedeeld, als leider of volgeling, en netjes in zijn hokje geplaatst.

De jongere generatie van kunstenaars doet aan dit ontleedsysteem veelal met graagte mee. Vandaar dat tegenwoordig zelden eene tentoonstelling van een beeldend kunstenaar geopend wordt of voorin den catalogus prijkt eene min of meer belangwekkende explicatie van het geëxposeerde werk en het innerlijk van den exposant.

Of ook wel: op den openingsdag laat men de tentoonstelling „inleiden” door d’een of anderen aestheticus en door stemmingsvol snarenspeel, zoodat, mocht des beschouwers oog ondanks alles tekortschieten in waardeering, hij nog altijd het oor kan te luisteren leggen en op deze wijze tot inzicht geraken.

Het bleek, dat bij deze manier van doen beide partijen welvoeren: het publiek was nu als ’t ware van een gebruiksaanwijzing, de kunstenaar van een étiket voorzien en wist nu, aldus bewust geworden, waar hij zich aan te houden had.

Tot deze klasse van bewuste kunstenaars heeft Frans Hogerwaard nooit behoord, — integendeel, hij maakte veeleer den indruk van zich nooit geheel en al bewust te zijn van wat hij eigenlijk schiep en was allerm minst in staat eene verklaring te geven van zijn werk. Om kort te gaan, hij was wat de volksmond pleegt te betitelen met het woord *daas*, en deze daasheid juist maakte Hogerwaard, behalve tot een aantrekkelijk vriend, tot een zeer oorspronkelijk kunstenaar.

Het heeft hem wellicht aan éclatant succes ontbroken, omdat hij ten eenenmale het vermogen miste op welke manier dan ook zichzelf op den voorgrond te plaatsen en hem steeds de lust ontbrak in de kunstwereld of in ’t vereenigingsleven een rol te spelen. Ik herinner mij, dat hij eens naar eene gewichtige St. Lucas-vergadering werd gesleept om te stemmen en men, toen hij goed en wel was binnengeloodst, tot de ontdekking kwam dat hij, 2 jaren na het behalen van den Prix de Rome, nog niet eens stemhebbend lid der vereeniging was, een feit dat hem overigens